

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

Zichy János gróf beszéde.

A néppárt fényes tehetségű elnöke tegnapi nagy jelentőségű beszédét mondott a Tisza István gróf új ministeriuma ellen, jellemezvén pártjának jövőben követendő eljárását. A beszéd úgy eszmei tartalmáért, valamint szószokai szépségeiért megérdemli, hogy országszerte olvassák. Olvasóink kedvéért egész terjedelmében közöljük:

T. képviselőház! Valóban nem csekély önmegtagadásomba kerül, hogy a régi rendszernek ezen újszülöttével, az új kormányynyal szemben felszólalásomban megőrizzem a higgadságnak azt a fokát, a melyet tölem a helyzet és a pillanat komolysága követel. Midőn Széll Kálmán volt miniszterelnök itt e házban bejelentette lemondását, én pártom nevében és megbízásából azt a kijelentést tettem, hogy amennyiben a kormány lemondása a régi rendszer újraszülését jelentené, bennünket a legerősebb fegyverekkel küzdők sorában fognak találni. Ha a t. miniszterelnök ur politikai multját és egyéniségét, kabinetjének összeállítását tekintem, akkor a legjobb akarattal sem tagadhatom és azt hiszem, itt a házban senki sem tagadhatja, hogy itt legalább is a régi rendszer hazajáró lelkeivel van dolgunk. A miniszterelnök ur politikai összeköttetése, kabinetje legkiválóbb tagjainak politikai egyéniségei ebben a meggyőződésben határozottan megerősítenek. Ami a párterősítés nagy munkája után, az u. n. új rendszerből megmaradt, az ennek az uralkodópártnak az összealkotása, és erre súlyt helyezek, amely, ha ténna már nem is azzal az erkölcsi értékkel, mint annak előtte, nekem mégis elegendő garanciát látszik nyújtani arra nézve, hogy ez a kormány

legalább a közel jövőben a régi rendszer nyomdokaiba lépni nem fog. Ezt a némileg vigasztaló és igen kis mértékben megnyugtató szempontot kell állandóan szem előtt tartanom, hogy megállhassak a tárgyilagosságnak azon fundamentumán, amelyen állni akarok, amelyen a vehemensebb pozícióra a válságból való kibontakozás előtt magamat semmi áron ragadtatni nem engedem.

Ha Tisza István gróf miniszterelnök eddigi politikai működését tekintem, akkor azt mondhatom, hogy az én politikámat az ő politikájával a 67-es alap fenntartásán kívül semmi egyéb soha össze nem kapcsolta. Pártom politikájának alapelve és irányzata és az ő politikájának irányzata és alapelve között különbség gyanánt az egész világ áll. Hallván azonban azt a programbeszédet, a melylyel a t. miniszterelnök ur beköszöntött és sokat elmélkedvén felelte, őszintén megvallom, zavarban vagyok. Abban a programban vannak bizonyos konzervatív gondolatok, konzervatív törekvések, bizonyos igéreték, amelyeknek megvalósítását legnagyobb örömmel fogadnám és magamévá tenném. És így tényleg nem tudom, mire fektessem a súlyt, arra-e, amit a miniszterelnök ur a multban cselekedett akkor, a midőn amnyi szabadelvű kormányt végigtámoogatott, amidőn végigtámoogatta a legkorruptabb politikai rendszert, amidőn a szabadelvű irányzat legradikálisabb törekvését, az egyházipolitikát is támogatásában részesítette, vagy arra fektessem-e a súlyt, amit most ígér és mond.

Hát, t. Ház, ez a program egy nagy kezet, amelybe mindent bele lehet magyarázni és amelyből sokat ki lehet magyarázni. Ennek ilusztrálására méltóztassék megengedni, hogy felolvassam a miniszterelnök urnak éppen a szabadelvűségről adott definícióját. Azon szabadelvű-

ségről, amelyet ő politikai programjának alapjává és iránycsillagául tűz: „Irányelvem az a szabadelvűség, a mely nem apriorisztikus, általános igazságok hangoztatásában, szükség nélküli napirendre hozatalában, elhamarkodott megvalósításában rejlik, hanem amely számol az élet gyakorlati igényeivel és azokat a kérdéseket igyekszik megoldani, amelyeknek megoldását a nemzet gyakorlati érdekei valóban szükségessé teszik és amelyek a megoldásra megértek, de azután minden egyes kérdés megoldását határozott szabadelvű szellemben fogja meg, vagyis úgy, hogy azoknál a valódi szabadelvűség, a jogtisztetel szempontjai valóban érvényesüljenek.“

Ha valaki, t. Ház, nekem azt mondaná, hogy adjak most rögtön definíciót azon konzervativizmusról, melyet én vallok, nem jönnék zavarba, hanem egyszerűen kezembe venném a miniszterelnök ur programját, segítségül vennem az ő beszédét és ime, így definálnám az én konzervativizmusomat: „Az én irányelvem az a konzervativizmus, amely nem apriorisztikus, általános igazságok hangoztatásában, szükség nélküli napirendre hozatalában és elhamarkodott megvalósításban rejlik, hanem amely számol az élet gyakorlati igényeivel és azokat a kérdéseket igyekszik megoldani, amelyeknek megoldását a nemzet gyakorlati érdekei valóban szükségessé teszik és amelyek a megoldásra megértek, de ezután minden egyes kérdés megoldását határozott konzervatív szellemben fogja meg, vagyis úgy, hogy azoknál a konzervativizmus, a jogtisztetel szempontjai valóban érvényesüljenek.“

T. képviselőház, ne méltóztassék tehát a miniszterelnök urnak az ő személye iránti tisztelgetlenségnek, hanem csakis politikájával szemben való határozottan bizalmatlanságonnak tulajdonítani azt, ha én ezek után programjáva

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Egy asszony.

Nem igaz lelkű asszony volt a Csoboka Imre felesége, tudta azt az egész falu. Az a baj, ami most két esztendeje történt velük, az asszonynak miatta esett meg s hogy szegény Csoboka Imre két álló esztendeig sínylődött ott a váci fegyházban, annak is az asszony rossz lelke volt az oka. Mert jobban szívelte azt a büszke parasztot, mint a hitest urát.

Ott történt a Bugarásban. Tudta Csoboka Imre, hogy ott iszik Tószegi András nagy duhajkodással. Azon az estén nem győzte hazavárni a feleségét, a ki azon az estén azzal az ürügyel ment el, hogy mécsesnek valót hoz a bugarasi zsidótól.

Hogy benézett Csoboka Imre a korcsmába, úgy tett, mintha nem is látta volna a feleségét, aki ott ült Tószegivel az asztalvégen.

Tószegi köszöntötte; odament hozzá, oszt megvetegette a vállát.

— Büszke ember lett kelmedből, Csoboka Imre?

— Csak olyan, mint eddig voltam.

— De azért oda inthetett volna, a hol a felesége ül.

— Eppen azért nem köszöntöttem.

Felállott az asszony, hogy elmegy, de Csoboka visszaintette. Elébe állt s úgy kérdezte:

— Mit kerestél te itt Eszter?

— A boltshoz jöttem, de a Tószegi megkínált egy pohár borral.

— Tudom.
 — Nincs talán inyere? — szót Tószegi?
 — Nincs; főképp pedig azért nincs, mert te kínálgatod.

— Ha elfogadja. Én meg jó szívvvel adom.

— Elfogadja?

— Hát el, mert szeret.

— Szeret?! — kiáltott Csoboka, majd meg-

rázta a Tószegi vállát és lesujtott s a korcsma padló azon a helyen a vértől pirosított.

Ennyi történt akkor s már negyednapra a börtön lakója volt Csoboka Imre.

S magára maradt a gyerek, a ház, a telek, minden.

Nem igen törődött sem az egyikkel, sem a másikkal az asszony, hagyta a gyereket, hadd nőjjen, de ne szépüljön, mert a szépség asszony-

személynek olykor ártalmas is.

Magáról vette a példát.

A mi kert, föld volt itt-ott a ház körül, a határban, az is csak úgy lsten kegyelméből termett. Ez dudvát, amaz gyomot, kevés olyat, a miből élni lehet.

Hogy fellábal a seibeiből Tószegi András, megbélyegzett ember lett belőle; lefelé hordta a balvállát, a homlokán is erős forradás maradt.

Atnézett olykor az asszonyhoz, kérte is, hogy hozzámenjen, mert úgy tudta, hogy rabviselt embernek szabad a felesége.

Csoboka Imréné azonban nem ment, azt mondta, hogy megvárja az urát, míg hazajön, mert hát azé a ház is, a telek is.

Igy maradt.

Azok között a keskeny, hosszú megyék között húzódtak el a Tószegi András nagy földjei mind. Szomszédosak voltak a Csobokáival a hogy azon járkált az egyik, annak kedvéért kiment a másik is, ha volt dolog, ha nem. A Csoboka Imre kicsi leánya meg addigra árván maradt az udvarban.

Akkor is ott játszadozott a szomszéd gyermekekkel a ház előtt, amikor az ősszel Csoboka Imre hazakerült.

Ugy jött darócruhában, megnőtt szakállal, hosszú hajjal. Nem ismerték meg még a faluban sem. De ő ráismer a leányára. Odament hozzá, úgy kérdezte:

— Hol az édes anyád?

— Elment.

— Hová?

— A bűcsival.

Keveset tudott beszélni s azt is, amit eldűnyyngött, alig lehetett megérteni. De az édes apja megértete. A többi nagyobb gyerek egészítette ki, amit a leányka nem tudott elmondani, hogy a szomszédal ment el.

— Ezzel-e? — mutatott az alsó második szomszédra Csoboka.

— Azzal.

Bevezette a leánykát az udvarra, az hűségesen követte őt; a pitvarajtó be volt zárva, ott kint maradtak hát az ambituson lócán. Őlébe ültette a kicsikét Csoboka, úgy beszélt neki nagy palotákról, uri életről, a városokról, ahonnan most jött. S a leányka szívesen elhallgatta, még azt is engedte, hogy csókolja, hogy a haját megsimogassa. Közbe-közbe el is gagyo.

legalább is részletesen nem foglalkozom. Nekem arra nézve, hogy mire fektessem a súlyt, kormányelnök ur multjára, vagy arra-e, amit ebben a programban ígért, a tanácsot majd az idő, a tapasztalat fogja megadni, meg fogja adni az a pillanat, a melyben be fog kelleni váltani azokat az ígéreket, amelyeket a miniszterelnök ur tett, meg fog kelleni tölteni ezt a keretet, amelyet a miniszterelnök ur programbeszédjében adott reális tartalommal.

A miniszterelnök ur programbeszédjében igen melankólikusan emlékszik meg az ország anyagi állapotáról, figyelmeztet bennünket és az országot arra, hogy takarékoskodni kell.

Hát bocsánatot kérek, t. Ház, hiszen éppen ez azon argumentum, amelyre mi a súlyt tettük akkor, amidőn az unjoncjutalék felemelése ellen sikra szálltunk. Hiszen éppen ezt hangsúlyoztuk és ugyszólván kizárólag csak ezt. Azért kérem az igen tisztelt miniszterelnök urat, ne méltóztassék ezt nekünk magyarázni, hanem magyarázza azt azoknak a köröknek, amelyek azt hiszik, hogy Magyarország egy nagy kincsesháza, amelyet egyáltalán kiaknázni lehetetlenség.

Es mert per tangemem érintetem a katonai kérdést, méltóztassék megengedni, hogy én itt ne a tisztelt miniszterelnök ur, hanem a szabadelvű párt katonai programjáról is röviden megemlékezzen.

Tisztelt képviselőház! Bizonyos önérzettel kell, hogy rámutassak arra a körülményre, hogy a szabadelvű párt 9-es bizottságának katonai programja, amely tagadhatlanul nem egy nemzeti vívmányt tartalmaz, az én felfogásom szerint és amely a két éves szolgálati időnek is a nemzet anyagi erejének tekintetbe vételével való megoldását helyezi kilátásba, habár a tisztelt miniszterelnök ur nagyon felületesen surrant el a kérdés felett, mindenesetre alapondolatában fedi azt az álláspontot, amelyet én annak idején a néppárt nevében, midőn az indemnitási törvényjavaslat itt benyújtott, április 17-én kifejtettem.

Tisztelt képviselőház! Akkor nagyjában ugyszólván a 9-es bizottság álláspontját foglaltuk el és kimondottuk, hogy nundazon intézményeket ígérje meg határozottan a kormány és léptesse is azokat életbe, amelyek a nemzetet közelebb hozzák a hadsereghez és a hadsereget viszont közelebb viszik a nemzet szívéhez. Akkor ezt mondtuk és rámutattunk arra, hogy ezen álláspont alkalmas lesz abban az időben, hogy kivezesse az országot a válságos helyzetből. Es ha ez most a maga megconkitott formájában esetleg tényleg sikerülne — amit én nem tudhatok — mennyivel inkább sikerülhetett volna ez annak

idején, mikor még az ellentétek nem voltak olyan nagyok és olyan élesek és mikor a szenvedélyek még annyira nem csapongtak, mikor még a nemzetnek annyi erkölcsi és anyagi tőkéje veszendőbe nem ment és mikor még nem kellett volna felébreszteni a régi rendszernek árnyait és kísérteit, amelyek a legnagyobb mértékben megbénihták azon tényezőket, melyek Széll Kálmán miniszterelnöksége alatt épp úgy, mint Khuen-Héderváry gróf kormányása alatt is sokkal több akarattal, sokkal nagyobb kedvvel, sokkal buzgóbb kitartással és ennek következtében a győzelemre való határozott kitartással működhettek volna közre a kibontakozás nagy munkájában.

De sajnos, t. képviselőház, hogy a miniszterelnök ur éppen azon vívmányokkal szemben foglalt állást, amelyek míg nftzem szerint a hadsereg belsejébe vezetett egységét nem érintik, másrészt határozottan igen értékes garanciákat nyujtanak a nemzetnek éppen ellenőrzési szempontból. Ilyen a békelettszámnak törvényes uton való megállapítása és ilyen a közöshadsereg póttartaléka kontingentálásának kérdése, amelyeket annak idején ígérték, úgy tudom, Széll Kálmán miniszterelnök ur és Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ur is ide hoztak, mely ígéretek által magukat az uralkodó párthoz, viszont az uralkodó pártot önmagukhoz is kötötték.

Es ha látom ezt a bizonyos mértékben való — amint méltóztatik mondani — visszaesést, ha látom azt a hangulatot, amely ezen körülményből az uralkodó pártban keletkezett, amelyet egységesebbnek ma semmiesetre sem lehet mondani és ha tapasztalom azt az aggodalmat, azt a félelmet, azt a — mondhatnám — pánikot, amely most abból keletkezett, hogy a régi rendszernek feltámadását látják sokan ebben az országban: akkor t. képviselőház, valóban azt mondhatom, hogy jóformán legalább is a szabadelvű párt egységessége szempontjából semmi sem változott ebben az országban, kivéve talán azt az egyet, hogy míg akkor a szabadelvű párt gróf Khuen miniszterelnök urnak az osztrák miniszterelnök beszédére adott válaszáat itt a Házban tudomásul venni nem méltóztatott, addig most a miniszterelnök ur azon nyilatkozatát, amelyet a pártkörben tett, mikor azt mondtotta, hogy a közös ügyekre vonatkozó magyar törvények csak akkor léphetnek hatályba, hogyha a monarchia másik felében is megfelelő törvényes intézkedések történnek, az ő szájából szivesen elfogadták. Pedig hiszen e kettő jóformán, legalább is alapondolatában fedi egymást.

Hát t. képviselőház, hogy miért méltóztatnak a Tisza István gróf iránti lelkesedés paroxiz-

musában tudomásul venni éppen az ő szájából azt, amit Khuen-Héderváry gróf szájából tudomásul venni nem akartak, azt én — még ha tekintetbe veszem is az uralkodó párt mostani nagyon deprimált politikai lelkihangulatát — megérteni képtelen vagyok!

T. képviselőház! A néppárt a Széll-kormány által beadott indemnitási törvényjavaslatnak a Ház asztalára való letétele óta a passzivitás álláspontjára helyezkedett és a passzivitás álláspontján állandóan megállani igyekezett mindig abban a reményben, hogy, ha a korona a maga alkotmányos érületénél fogva — melyben mindig biztunk — a nemzeti aspirációk tekintetében koncessziókra szánja el magát és ezzel megkönnyíti a kibontakozást, akkor ez az uralkodó párt csak olyan kormányzati irányzatot fog támogatni, amely legalább is a Széll Kálmán kormányzati rendszerének a jog, törvény és igazság pilitikájának kiépítésére alkalmasnak lenni látszik.

Ebben a feltevésben, t. képviselőház, valóban fájdalmasan, valóban keservesen csalódtunk. Mert, t. képviselőház, valamint az igen t. miniszterelnök ur a pártklubban igen helyesen megjegyezte, hogy ő tulajdonképpen soha senkinek kópíjája lenni nem akar, mert minden kópia többé-kevésbé rossz és én ezt a magam részéről készségesen aláírom, sőt nem is vártam volna egyebet az ő pregnáns politikai egyéniségére való tekintettel, éppen úgy meg vagyunk győződve arról, hogy ő sokkal határozottabb politikai jellem és politikai egyéniség, semhogy a multban követett politikáját, saját multját, egyéniségét, a multban helyesnek ismert és általa követett rendszert valamikor is megtagadni tudná. Es ez a pszichológiai momentum, t. képviselőház, amelyet én csaknem csulhatatlannak tartok, teszi nekünk kötelezőssé a legerélyesebb és legkövetkezetesebb ellenőrzését a kormány eljárásának mindaddig, amíg az alkotmányon kívüli helyzetből kivezette az országot, azután pedig kezünkbe adja a legerősebb fegyvert arra nézve, hogy az elvi ellenállást vele szemben kifejtjük.

Mert t. képviselőház, vagyunk mi is olyan önérzetes politikusok, akik sem multunkat, sem a multban követett politikánkat, sem a multban helyesnek ismert rendszert soha megtagadni nem fogjuk, pedig legkevésbé olyan kormánynyal szemben, amelynek tagjai a multban exponált helyzetből — meg vagyunk győződve róla, egész melegséggel, egész meggyőződéssel — azt a rendszert támogatták, amely Bánffy báró bukásáig Magyarországon a politikai erkölcsöknek sirásója volt.

Röviden rekapitulálok. Mi, t. képviselőház,

gott, panaszkodott. Hogy az anyja milyen soká maradt s ő éhes, veri is, amiért aludni nem tud, nem szereti.

Csütigatta Csoboka Imre s hogy ne lássák őket, elment a leánykával hátra a ház mögé. A kis kertbe, ott azon a kései alfalfán még gyümölcs is volt. A leányka felmutatott rá, utána nyult, úgy szerette volna leszakítani. Az apja felemelte.

Nesze, kicsi leányom, érd el, tépj belőle magadnak. Nesze, nesze — tépte le egyenként ő is s adta egymás után neki. Es a szemé kiragyogott belé.

— Te édes szentem, te lelkem üdvössége te! — össze vissza csókolta a szemét, a száját, a homlokát.

Eközben beesteledett. A levegőgében ami madár még azon a tájon maradt, vonult lefelé.

Csoboka elnézett utánuk.

— Hejh! ha én is velük mehetnék, ha szabad volnék! De itt ez a védtelen árva. Annak a jövőendő boldogsága kell, hogy a szívenem fekdülék. Az anyja nem gondol vele, elébb való annak az a léha ember, mint az ura, a gyermeke, a hajlék becsülete.

Ölébe fogta a gyermeket s indult vele befelé az udvaron. A toronyban elhangzott az estéli harangszó, még akkor sem jött az asszony; tekintett elébe Csoboka az udvarajtón, meg bejött, de nem látta.

Az idő is meghűvösödött s a kicsike fájni kezdett, odahúzódott az apjához, megölelte, mondott valamit, alig értette meg a férfit, de mintha abban a gagyogásban sok panasz, sok szemre-

hányás lett volna. Hátha még tudta volna azt, hogy az édes apja ölébe ül!

Végre előkerült az asszony. Jézus, Isten! te vagy az, Imre! hökkent meg, a mikor észrevette az urát.

— Én vagyok, — szolt Csoboka.

— Hát hazakerültél?

— Haza.

Kinyitotta a házajtót az asszony, bement, világot gyujtott, megvetette hamarosan az ágyat, kiment a pitvarba, hogy ott tegyen egyet-mást, bejött, megint kiszaladt s csak nem szolt egy szót sem az urához. Csoboka lefektette a gyermekét, oszt' odaült az így fejéhez.

— Eszel valamit, Imre? — kérdezte később az asszony.

— Nem eszem.

— Pedig éhes vagy tudom.

— Ha is, nem kell a fűtőd.

— Hát?

— Nem kell semmid. Elmegyek ugys csak benéztem; ezt az árvať akartam látni.

— Hova mégy?

— Hát el. Hajlék után nézek, ahol meghuzuk magunkat Erzsikével.

Vette a kalapját, jó északát kívánt s elment. A másnapi késő este vetette csak vissza.

Akkor azzal jött, hogy elviszi a lányát, a ház azonban üres volt, sem az asszonyt, sem Erzsikét nem találta.

A Tőszegi András ólálkodott a ház körül, le s alá járkált az utcán, megállt, benézett az udvarra, oszt' tovább ment; az asszonyt kereste. Csoboka Imre várt egy ideig, azután elment

— gondolta, hogy az apjánál találja őket — oda Ott voltak, azaz hogy csak Erzsike, az asszonyt nem tudtak semmit.

— Merre ment?

— Bántak adta magát, úgy lehet, hogy nagyon is rossz helyre . . .

— A kicsikéért jöttem.

— Azt nem adhatjuk. Meghagyta az Eszter, hogy ezután mi nevelljük; becsülettel, nagyobb gondnal, szeretettel, mint ő tette.

— De én apja vagyok.

— Ha is, rabviselt emberre nem jó bizni az ilyet.

— Akkor hát elviszem — szolt s megfogta a kis leány kezét, úgy vezette és szó nélkül ment.

Amint az udvaron átmentek, az öregek szitkozódása kísérte őket; szemben velök pedig egy legényforma ember szaladt nagy sebbel-lóbbal, kikelt arccal be az udvarra. Már a kapuban elkezdte:

— Nénemasszony, gazdjuram, vége az Eszternek, belölte magát a Tiszába!

Tőszegi András volt a hírvivő. Csoboka Imrét észre sem vette, az elballagott lassan mölette lehorgaszott fejjel s azzal: hogy mégis csak rossz asszony volt az ő felesége, bűnös. De azért olyan asszony, aki ha megcsalta is az urát, nem képes arra, hogy ha őt látja, a másé legyen. Es azután dörmögte Csoboka Imre:

— Megbocsátok neki . . .

Agh Endre.

akik ellenzéki, voltunk dacára ellenzéki népszerűségünknek" úgyszólván "féljes" kockázatásával hét hónapon keresztül két, velünk ellentétes elvi állásponton álló kormányt úgyszólván támogattunk csak azért, hogy egyrészt a régi rendszer ne ébredhessen fel újra, másrészt azért, hogy az alkotmányon kívüli állapotból ez az ország kiszabadulhasson. De, t. Ház. — és erre helyezem a súlyt és ebben különbözik mai álláspontunk azon álláspontoktól, amelyeket az előbbi kormányokkal szemben elfoglaltunk — minden fentartás nélkül kijelentjük, hogy amennyiben ezen kormány politikai erkölcsében bízni mindaddig nem tudunk, amíg annak ellenkezőjéről meggyőződve nem leszünk, vele szemben az alkotmány sáncain belül a legnagyobb elszántsággal, soha nem ingadozó határozottsággal és nem lankadó erővel fogjuk teljesíteni ellenzéki kötelességeinket.

UJDONSÁGOK.

— **Ezüst-lakodalom.** *Fiáth* Pál báró főispán akai kastélya tegnap fényes családi ünnepségnek volt színhelye. Fejérmegye és Székesfehérvár szab. kir. város köztisztviseltekben álló főispánja és neje tegnap ünnepelték szeretetben gazdag házasságuknak 25 éves évfordulóját. Az előkelő arisztokrata családnak kiterjedt rokonsága s benső barátai jelenlétében folyt le a családi körben megtartott ezüst-ünnep, mely egyuttal ünnepe volt az egész urodalomnak is. A szeretet édes otthonában számosan üdvözölték a jubiláns házaspárt s míg a vármegye tisztikara táviratilag fejezte ki jókívánatait, a város tisztikara nevében *Havranck* József polgármester egy csokor kíséretében a következő megleghangú levélben gratulált:

Méltóságos Főispán ur!
Szeretett Vezérünk!

A ki az emberi szív legszebb virágának a szeretetnek hinti el magvait az ő környezetében, annak nyomdokában virágok fakadnak és virág-illat kíséri őt az élet útján.

Az a kies boldog „otthon” távol esik tőlünk. A családi boldogságnak ott mai napon kisugárzó melege csak azokra legyen üdítő és boldogító hatással, kik e melegségből táplálkoznak és kik méltó virágai azon kertnek, melyet otthon a családő szeretete teremtet, alkotott. De Székesfehérvár szab. kir. város közönsége és tisztikara a kedvevesebb és szíve szerinti kötelességet teljesít, hogy akkor, midőn szellemi vezére, az ő boldog házasságának 25-ik évfordulóját ünnepli, bár idegen, de a szeretet, hála és ragaszkodás meleg érzetével illatozó virágot küld a boldog családő jószágos hitvesének azon hő óhajattal, hogy az isteni gondviselés árassza megújuló frigyükre és kedves gyermekeikre az ég áldását.

Mély tisztelettel maradván

Székesfehérvárott, 1903. november 9-én.

Méltóságodnak a város közönsége nevében: hálaára kötelezett szolgálója

Havranck József,
polgármester.

A sok-sok jókívánsághoz, szíves üdvözléthez fűzzük mi a magunkét s kérjük a Mindenható, hogy a szerető hitvestársakat óvja meg, tartsa meg továbbra is a család s a haza, a vármegye s Székesfehérvár szab. kir. város polgárságának boldogítására. Legyen a szeretet frige továbbra is gazdag a szeretet örömeiben és boldogító a zavartalan egyetértés megbonthatlan szilárdóságában.

— **Halálozás.** Részvétellel értesülünk, hogy *Orbán* Ottmár földbirtokos, megye bizottsági tag f. hó 8-án 52 éves korában Baracsán meghalt. Ma délután temették el nagy részvét mellett, Özvegye, szül. *Detala* Mariska s hat árvája gyászolja a szerető édesapát.

— **Hangverseny.** *Tomn* Béla hegedűművész és zenetanár kiválóan sikerült hangversenyyel nyitotta meg f. hó 8-án az ideai zeneestélyek sorozatát a helybeli cisztercia rendház főgmnasiumának dísztermében, a mely egészen megtelt előkelő zenekedvelő közönséggel élén dr. Várossy Gyula megyéspüspökkel. A hangverseny választékos műsora *Dvorák* F. dur vonós négyesével vette kezdetét, a melyet dr. *Kneifl* Ferenc, dr. *Lanschmann* Gyula, dr. *Fejér* Ferenc és *Scerenci* Ede helybeli jónévé zenekedvelőkből álló derék vonós négyes társulat adott elő a nála már megszokott finom nuancálással. A közönség a zenés kultuszt annyi lelkesedéssel ápoló derék társulatot *Dvorák* kitünő alkotásának szabatos interpretálásait zajosan megtapsolta. Kellemes meglepetést keltett ezután *Kneifl* Irma budapesti énektanárnő szép éneke. Mayerbeer „Hugenották” c. operájából vett „Apród ária”-ban mutatta be kellemes, csengő és tökéletesen iskolázott hangját. A nagy művészettel és bensőséggel előadott kóloratur áriát követte *Kalár* Kálmán tetszéstől szelmei keringője. Mindkét dal a közönség nagy tetszésében részesült, mely lelkes tapsokkal honorálta a rokonszenves énekesnő valóban igazi művészi dalelőadását. Még nagyobb hatással énekelte a magyar népdalokat, melyekkel a magyar zene barátainak nagy gyönyörűséget szerzett. A közönség tetszésnyilvánítása közt a nagy népdalokat meg kellett utaznia. A műsor 3-ik pontját *Schwarzbach* Flóra zongoraművész és *Tomn* Béla hegedűművész magas nívóan álló játéka töltötte be. Griegnek gyönyörű C-moll sonatája aligha találhatott kitünőbb interpretálókra; finom, elegáns brillans előadásban és páratlan őszjékben hallottuk e szépségekben bővelkedő művet, a melylyel a kedves megjelenésű művész és *Tomn* Béla a közönséget lelkes hangulatba hozta. Különös dicsérettel kell megemlékeznünk *Schranz* János énekéről, a ki „Faust” c. operából *Valentin* bucsudalát adta elő. Hatalmas és mindamellett lágy bariton hangjával és meleg kifejezéssel énekelte a közönséget valóssággal elragadta. Hatalmas, szűnni nem akaró tapsvihartámadt a dal nyomán, minek folytatán két kedves magyar nótával „Lehullott a rezgő nyárfára” és „Ha megszólal a kecskeméti harang” töltötte meg az élvezetes műsort. Fénypontját képezte a hangversenynek a *Tomn* Béla által előadott „Bölcső dal” *Hubay* István és „Air varie” *Vieuxtemp* től. Míg az első számot csodálatot keltő bensőséggel és hűvel adta elő, addig az „Air varie”-ban, a melyben a hegedűjáték minden kizárható nehézségei fel vannak halmozva, az ihletett művész brillans technikát fejtett ki. A nagy tetszést aratott 2-ik számot a tapsviharnak engedve *Schumann* „Trümmerei” c. lírai alkotásával töltötte meg. Ugy ezen, valamint a „Sarasate” *Zigeunerweisen* precis előadásában *Tomn* Béla újlag bemutatta alapos képzettségét a hegedűjátékban, melyben ő lesz hivatva első sorban városunk ifjú zenebarátait képezni és idő múltán városunknak egy alaposan képzett zenész gárdát szolgáltatni. — *Tomn*nak nagyszámu tisztelői és barátai egy remek baberkoszorúval fejezték ki elismerésüket és hálaikat a sikerült hangversenyyel nyújtott műélvezetért.

— **Temetés.** *Burchard Bélaváry* Konrád főrendiházi tag elhunyt feleségét, dr. *Burchard Bélaváry* Rezső főispáni titkár édesanyját örösi részvét mellett temették el vasárnap délután 3 órakor, az *Andrássy*-ut 122. szám alatti gyászházból. A temetési szertartásra, a virágokkal borított koporsó körül a gyászoló családön kívül egybegyűltek a fővárosban időző forágu családok tagjai, valamint az ipar és a kereskedelem vezérúriai. A halottat *Horváth* Sándor evangélikus lelkész megható beszéddel bucsuztatta el s imája után a koporsót a halottas kocsiáram emelték és a menet megindult a kerepesi temetőbe, ahol disztriba helyezték nyugalomra a nemeslelkű uriaszony kihűlt tetemét. *Burchard Bélaváry* Konrád főrendhez s a gyászoló családhoz százával érkeztek a részvétiratok a legelőkelőbb köröktől.

— **Baleset.** *Engelmann* Ede százados a 60. gyalogezred élelmezési raktárának főnöke, szombaton este a Budai-úton haladt kerékpáron, mi közben egy kutya megtámadta s oly szerencsétlenül bukott le a kerékpárról, hogy lábát törte. *Széchenyi*-útcái lakásán vették gyógykezelés alá.

— **A polgármester jubileuma alkalmából** a Vörösmarty-kör, melynek *Havranck* József évek hosszú során át tevékeny igazgatója volt, szombaton este bankettet rendezett. A kitünő hangulatban lefolyt társas összejövetelt számos felkötött fűszerezte, melyeknek központja a jubiláns polgármester volt.

— **Köszönetnyilvánítás.** Fogadják mindazok, kik istenben boidogult özv. *Eder* Józsefné elhunytá alkalmával részvétüket nyilvánítani, ravatalára koszorút helyezni, a temetési tartására fogataikat rendelkezésünkre bocsájítani szívesek voltak, hálás köszönetünk. — Külön köszönetünket nyilvánítjuk a négyzet nagys. választmányának, szíves részvéteért és megjelenéséért. *A Rédl család.*

— **Eszküdtszéki tárgyalások.** F. hó 7-én és 9-én a mindennapi életnek egy felette szomorú, véres képe kapta meg az utolsó eszvetonást az esküdtszéki teremben. *Id. Cserna* József kálozi lakos iszákos és ittasságban durva, házsártos ember volt. Nem volt nyugta tőle sem a feleségének, sem a családjának. Ez év június 23-án véres kimenetelű volt a kegyetlen apa határ nem ismerő durvasága. Rendes szokása szerint a feleségét kinezta agyon s mikor ez előle elmene-kült, kaszával vette tüdőzöbe, hogy életét vegye. Az agyon gyötört asszony a fiához, ifj. *Cserna* Józsefhez menekült a szomszédos Kishörsögre. Elpanaszolta a baját és sirva mondogatta, hogy torkig van már a keserűséggel, nem bírja tovább, világga megy. Megesett a fiú szíve anyja keserűsége, csitította, békítette s megígérte, hogy hazakíséri s beszélni fog az apjával. El is indult s amint az útszéli csardához érnek, hírül veszik, hogy apjuk egy-két perccel előbb indult el onnan. Utána mennek s midőn találkoztak vele, a fiú keserű szemrehányással szólította meg apját, aki erre ütlellegel felelt volna, ha a fiut el nem fogja a keserűséggel tele düh. Előrántotta kését s elvágta az apja nyakát. Ez a rövid tényállás. A bíróság tagjai: elnök — dr. *Máder* Ferenc kir. tábla-bíró; szavazó bírák: *Madarassy* István és *Kecán* Izidor. A vádat *Námessy* János kir. ügyész képviselte, a védelem dr. *Krausz* E. ügyvéd kezében nyert erős támaszt. *Eszküdt*ek: *Szórádi* András, *Szell* Lajos, *Destek* Adolf, *Gánti* Lajos, *Schützer* Jakab, *Juszt* József, *Simon* Róbert, *Nagy* László, *Löwinger* Adolf, *Fröhlich* Ferenc, *Roszberger* Károly, *Fister* János, pótesküdt: ifj. *Mórián* Péter. A bizonyítási eljárás során a tanuállomások hosszú sorozata igazolta, hogy *Id. Cserna* József durva, iszákos és házsártos ember volt s hogy e miatt a család igen sokat szenvedett. Tegnap délelőtt nyert befejezést a bizonyítási eljárás s utána *Námessy* János kir. ügyész felmenő ág-beli rokonon elkövetett szándékos emberölés büntetésben kérte vádlottat büntetés kimondani. A védelem szavaira délután került a sor. Nagy közönség hallgatta végig dr. *Krausz* Emil ügyvéd formás védőbeszédét, melyben a ténykörülmények ügyes csoportosításával s lélektani motívumok sikerült festésével iparkodott vádlott ártatlanságát igazolni. A vád és a védelem meghallgatása után az esküdtök visszavonultak s fél órai tanácskozás után főnökük, *Szell* Lajos felolvasta a verdictet, mely szerint vádlottat szándékos emberölés büntetésben mondták ki bűnösnek s az esküdtbíróság e verdict alapján 10 évi fegyházra ítélte. Az ügyész az ítéletben megnyugodott, a védlő pedig semmisségi panaszt jelentett be.

Ma *Id. Mészáros* János büntügye került az esküdtbíróság elé. *Mészáros* a vád szerint f. évi augusztus hó 20-án a bakonyársarkányi bucsu alkalmával zsebkésével felhajtotta *Gamsberger* János hasát, aki a szenvedett sérülés következtében harmadnapra meghalt. Vádlottat *Heumann* József moóri ügyvéd védi. Lapunk zártakor a bizonyítási eljárás folyik s a tárgyalás menetéről legközelebb számolunk be.

— **A hideg idők jele.** Még be sem köszöntött a zimankós tél, máris özönével lépik el városunkat a foglalkozás nélküli alakok, vándorok és csavargók. Városunk közönsége soha sem panaszkodhatik, hogy nélkülfői ezen alakokat, most azonban annyira ellelik a külvárosokat, hogy szinte türelhetlen az állapot. Nem ártana egy alapos razzivál megtráítani a kilincselők sorait.

— **A déli vasutak színelőadása.** Mindig szívesen írunk erről a derék egyesületről, mely bármikor lép a nyilvánosság elé, mindig derekasan viselte magát. A vasárnapi műkedvelő előadással csak növelték régi érdemeiket. A közönség elismerése nemcsak a „zsúfolt” házban nyilvánult, hanem a viharos tetszésnyilvánításokban is, melyektől visszhangzott az egész ház. A derék Szigligeti művét „A csizmadia mint kísértet” címűt adták elő. A játszóknak az elsőséget Bartusek Pálnak kell adnunk (Mócsi zsidó), a ki valóban mintha részülettel volna erre a szerepre. Bartusek Antal (csizmadia inas) úgy szólván állandóan a színpadon volt s hosszú, fárasztó szerepében derekasan állotta meg helyét. Wekerle Lajos, mint Kallósi molnármester ügyesen forgóldott. A női szerepek közül Juhász Teréz vált ki természetes, szép előadásával, valamint Fischl Gyuláné szép hangjával és ügyes játékkal. Megjegyezzük még, hogy a technikai rész vezetője a derék régi színész, Békefi István volt, a kit meg is tapsoltak fáradhatlan munkájáért. — Az énekkar működése nagy haladást mutat. Mindig örömmel hallottuk összhangzó énekeit, erőteljes, szép hanganyagukat, de a vasárnapi előadás mintha valamennyi eddig felülmúlta volna. Pianóik kifogástalan csengéssel hullámzottak a viharos fortek mellett s nem volt senki, a ki örömmel ne halmozta volna rájuk a leghizigőbb dicséreteket.

— **Az iparosok és kereskedők figyelmébe.** Réé István főkapitány, mint elsőfoku iparhatóság a következő hirdetményt bocsátotta ki: Fejérmegye központi főszolgabírája és Székesfehérvár szab. kir. város rendőrfőkapitánya mint I. foku iparhatóságok részére az iparhatósági megbízottak az 1884. XVII. t. c. 172. §-a alapján évenként újból választandók. Ezen változáshoz a kereskedők és iparosok névjegyzékét a kereskedelemügyi m. kir. nagyméltósága miniszter urnak 5221/185 számú korendelete értelmében összeállítván, — a választásra és megválaszthatásra jogosultak névjegyzékét feltüntetve ezen kétrendbeli lajstroma folyó évi november hó 16-ig bezárólag a városához végtérmeiben a hivatalos órák alatt közszemlére kitéve betekintheők. Felhívtnak az érdekeltek, hogy ezen névjegyzék ellen netáni felszólalásaikat folyó évi november hó 10-ig a rendőrfőkapitány mint I. foku iparhatóság hivatalában bejuttassák el ne mulaszták, mivel ezen névjegyzék alapján fognak az iparhatósági megbízottak a jövő 1904-ik évre megválasztatni.

— **Műszaki iroda.** Berényi Győző és Farkas Zoltán okleveles mérnökök *műszaki irodája* Székesfehérvárott *Kossuth-utca 20. sz. alatt. Elvállalja mindenféle mérnöki munkát teljesítését, u. m. felmérést, parcellázást, tagosítást, tervezéseket, építkezést stb. — Műszaki ügyekben szakértőül ajánkozik.*

— **Szabászatlan tanfolyam.** A kereskedelemügyi miniszter a kereskedelmi és iparkamara útján még ez év augusztus havában felhívta az iparstílet figyelmét az ország nagyobb városaiban tartandó szabászatlan tanfolyamra. Akkor az iparstílet szabó-szakosztálya tárgyalván e dologt arra kérte a minisztert, hogy adjon engedélyt a városunkban tartandó tanfolyam megtartására, egyben pedig huszan kötelezték magukat arra, hogy résztvesznek a kurzuson. Az iparstílet átengedte e célra a tanácstermet olyképp, hogy a fűtés és világítás költségei a tanfolyam hallgatóit terhelik. A iparstílet felterjesztésére a miniszter engedélyezte a tanfolyam megtartását s előadótul Csontos Imre közegét küldte ki, a ki jelezte, hogy naponként délelőtt és délután tartja meg a kurzust, a szükséges anyagot beszerzi s a szabászminták a résztvevők tulajdonába mennek át s ezért személyeuként 4 koronát fizetnek. Ezen értesítés után a szabó-szakosztály előjárósága a múlt héten ülést tartott, melyen kimondták, hogy a nappal tartandó kurzuson részt nem vesznek s a kérdéses 4 koronát meg nem fizetik. Ennek dacára Csontos Imre vasárnap megérkezett s a tegnap délelőtti egybehívott ülésre a szabók közül csak nyolcan, délután azonban 15-en jelentek meg s a délelőtti kurzusra 7, a délutánra szintén 7 szabó jelentkezett, sőt kilátásba helyezték, hogy még toboroznak híveket e célra. Így tehát hosszú huza-vona után a szabászatlan tanfolyam, mely mintegy két hetet vesz igénybe, meg lesz tartva városunkban.

— **Egy csalóról.** A helybeli posta főnöksége lapunk útján a következőkre figyelmezteti a közönséget: A tatai úgyszintén a Sopron 1. sz. kir. kir. posta-táviráda hivatalánál, múlt hó 30-án illeive folyó hó 4-én egy-egy postautalvány foglaltatott le, melyekre nézve a vizsgálat azt derítette ki, hogy azokat mindkét helyen egy uriasan öltözött körülbelül 30 éves, barnás szőke bajszú, barna loden ruházatu és kalapos egyén követett el akképen, hogy a lefoglalást megelőző napon az esteli órákban egy kereskedőnél megjelent, s ott azon címen, hogy a posta és távirádhivatal be van zárva, az utalványon kitett összegre, illetve annak egy részére pedig ugyanazon kereskedőnél leendő bevásárlás céljából sürgősen szüksége van, kérte, hogy az összeg neki részben készpénzben kifizetessék, részben pedig aruval egyenlítették ki. A kérelmet az érdektelt kereskedők mindkét helyen teljesítették, s miután az utalványok hamisítványoknak bizonyultak az egyik kereskedő 35 koronával, a másik pedig 24 koronával károsodott. A személyleírás egyformasága, valamint azután itélve, hogy mindkét utalvány a hamisítványok ugyanolyan jeleivel bír (aránytalan nagy kerületi bélyegző, kézi rajzzal készített hely és kelti bélyegző, mindkét utalványon a felvevő alkalmazott nevének azonosasága stb.) határozottan az ételezhető fel, hogy mindkét visszaélés ugyanazon egyén által követettet el. Minthogy attól lehet tartani, hogy a tettes, az eddig elért eredmény által felbátorítva, a postautalvány hamisítás terén több visszaélést követ el, ezt megakadályozandó, kívánatos, hogy a visszaélésnek a fent körülírt módjáról a közönség minél szélesebb rétege szeressen magának tudomást.

— **Garázda uhlánus altisztek.** Egy idő óta nem igen beszédtettek magukról ulánusaink s örömmel láttuk, hogy alábbagnak korábbi botrányos viselkedésükkel. Most ismét akadt két, önmagáról megfellebbezett altiszte, akik az altiszti csillag fegyelmeztségén rést ütöttek. F. hó 7-én d. u. 5 óra tájban Machnitsky Ede déli vasuti fűtőházi főnök lakásának ablakán két uhlánus tizedes bemászott s a mint Varga Juliánna cseládányt zajt ütött, a két katonát az ablakon át elmenekült. Még idejében üldözőbe vette a menekülőket a vasuti őrszolgálatot teljesítő két rendőr, akiknek a méntelep mögött sikerült elcsipni az ittas állapotban levő hadfiakat. A hivataln vendégek látogatása alatt állítólag eltűnt egy ezüst theaszűrő, erről azonban a katonák hallani sem akarnak s vallomásuk szerint csak a cselédet akarták megfizetni látogatásukkal.

— **Rendőri krónika.** Csuka Imre enyingi lakostól a Széchenyi-utcai Falvy féle korcsma istállójából három lopárcótot elloptak. A tettes ismeretlen. — Bakos János és Vig György palotavárosrészi lakosok vasárnap Csikós Mihály rác-utcai korcsmájában mulattak. Este 8 óra tájban hazafelé mentükben összeveszték s Bakos leszaggatta Vig mellényét. — Vasárnap éjjel Kis József (Olaj u. 2.), Nagy István (Óreg u. 35.), Nyikos testvérek (Berényi u. 11.) helybeli legények éktelen ordítás közben több helyen bevették az ablakokat s csakis a rendőrfőrajt közbelépésére hagytak fel duhaj magaviseletükkel. Az eljárás megindított ellenük. — Tegnap délelőtt 9 óra tájban Virág Mihály öreg utcai lakost megtámadta a püspökség előtt Pápai Antal zöldfa-utcai lakos s miután alaposan megráncigálták egymást, a rendőrség vetett véget a megbámult jelenetnek.

Megyeház-tér 13. sz. házbán

5 szoba-, konyha és mellék-helyiségekből álló lakás

kiadó. — Bővebb felvilágosítással szolgál a házmester.

Új butor üzlet!

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség becses tudomására hozni, hogy saját műhelyemben készült asztalos munkákból raktaftok

Kórház-utca 4. szám alatt
(saját ház.)

Raktáron van uri-, háló-, ebédlő-, szalon-, előszoba és konyhabutorok a leg-szolidabb kivitelben, melyeknek jó minőségéért felelősséget vállalok.

Főelvem oda irányul, hogy ezen szakmában előforduló silány nyári munkák által félrevezetett közönség helyben találjon szolidan készült butorokat.

Elvállalok továbbá minta és rajz szerint választott butorok készítését bármily kivitelben, úgyszintén mindenmely asztalos munkát jutányos áron.

Raktáromat a n. é. helybeli és vidéki közönség figyelmébe ajánlom.

Kiváló tisztelettel

Nyári Gábor,
épület és butorasztalos.

Magas jutalékkal felvételnek

bármily állású megbízható egyének budapesti bankházban sorsjegyeknek részfelvásárlására való előadására, az 1893. évi XXX. t. c. alapján. Tőke és kockázat nélkül némi szorgalommal könnyen elérhető havonta 300—500 korona kereset. — Ajánlatok intézendők a „Szerencse Híradó” kiadóhivatalának, postafiók 180. Budapest.

Malátacakes

minden egyéb liszt hozzáadása nélkül tiszta malátából készült tea- és erőtápsütemény. 1 nagy doboz 2 kor., 1 kis doboz 50 fillér.

Malátalikör

tiszta malátakivonatból készült erősítő és üdítő likör. A likörök királya. 1 palack 2.30 kor.

Malátakeserű

tiszta malátából, malátakivonatból és a leg-hathatósabb gyógynövényekből készült páratlan hatású gyomorerosító és étvágygerjesztő. 1 palack 2.30 kor.

Malátabrandy

tiszta malátából készült erős férfital. Kitérő élénkítő és frissítő hatásánál fogva nélkülözhetetlen minden túleröltetés után. 1 palack 3.75 kor., 2 kor. és 95 fillér.

Malátarum

valódi jamaikai rummal és tiszta malátával készült. — Teához a legjobb rum. 1 palack *** 2.30 kor. ** 2.10 kor. * 1.80 kor.

Malátakivonat-cukorka

tiszta malátakivonattal készült leghathatósabb szer köhögés, rekedtség és hurutos bántalom ellen.

Számos elismerés orvostanároktól, orvosoktól és magánfelektől.

Kaphatók Székesfehérvárott:

Kovács Pál, Simon György, Szigety Testvérek, Pinkász Zsigmond és Fiai, Gondör Samu, Deutsch Adolf F., Flits Pál Fia, Reinitz Lipót, Berényi Mór czégeknek.

A „Szent Anna” Malátakeserű poharanként kapható Závodnik Sándor czukrászdájában.